

## **KOMENTARI OT – OPTIME TELEKOM D.D. NA ANALIZU TRŽIŠTA ZAVRŠAVANJA (TERMINACIJE) SMS PORUKA U ODREĐENU POKRETNU JAVNU KOMUNIKACIJSKU MREŽU**

### **1. UVOD**

Tržište završavanja (terminacije) SMS poruka u određenu javnu komunikacijsku mrežu u Preporukama (2003/311/EC, 2007/879/EC) nije definirano kao tržište podložno prethodnoj regulaciji, zbog čega je HAKOM imao obvezu provesti test tri mjerila na način određen člankom 53.st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama.

Tijekom analize tržišta terminacije poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu, HAKOM je zaključio kako tržište terminacije SMS poruka u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu nije sastavni dio tržišta terminacije poziva, te je sukladno tome, a temeljem članka 53. st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama, dužan za ovo tržište provesti zasebnu analizu.

Obzirom na činjenicu da je provedbom analize utvrđeno kako kumulativno nisu zadovoljena sva tri mjerila te da stoga tržište terminacije SMS-a nije podložno prethodnoj regulaciji, HAKOM predlaže ukidanje regulatornih obveza operatorima Vipnet-u i T-mobile-u. temeljem Popisa mjerodavnih tržišta i operatora i davatelja telekomunikacijskih usluga koji imaju znatniju tržišnu snagu na tim mjerodavnim tržištima od 17. prosinca 2007. godine, Klasa: 344-/01/07-01/939, ur.broj: 376-11-1.

### **5.3. Mjerodavno tržište u dimenziji usluga**

#### **5.3.1. Zamjenjivost na strani potražnje- maloprodajna razina**

U ovom poglavlju HAKOM je utvrdio kako je usluga terminacije SMS poruka veleprodajna usluga, osim u slučaju postojanja usluge za vlastite potrebe, odnosno kad je SMS poruka terminirana u mrežu u kojoj se nalazi i korisnik koji ju je i poslao. U tom slučaju usluga terminacije SMS poruka je maloprodajna usluga. Ono što je po mišljenju OT-a sporno je konstatacija HAKOM-a kako krajnji korisnik ne može na maloprodajnoj razini utjecati na mogućnost operatora pokretnih mreža da povise cijenu terminacije SMS poruka. Stoga operatori zbog CPP principa mogu nesmetano povećavati cijenu terminacije koju će ionako na veleprodajnoj razini osjetiti operator korisnika pošiljatelja SMS poruke. No, ukoliko jedan operator povisi cijenu terminacije SMS poruka na veleprodajnoj razini, drugi operator ima mogućnost ili to povećanje prevaliti na krajnjeg korisnika ili zadržati postojeće cijene i raditi sa smanjenom zaradom. U prvom slučaju, odnosno u slučaju da operator povećanje terminacije SMS-a prevali na krajnjeg korisnika, morat će se suočiti sa činjenicom odljeva dijela krajnjih korisnika, što bi u svakom slučaju značilo da je pogrešna konstatacija HAKOM-a da krajnji korisnici ne mogu na odgovarajući način utjecati na ponašanje operatora.

#### **6.1.1. Strukturne zapreke ulaska na tržište**

HAKOM je pri provođenju prvog od tri testa mjerila (prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode) taksativno naveo mjerila iz Preporuke Europske komisije iz 2002. godine koja mogu pomoći prilikom određivanja da li na tržištu postoje visoke i trajne zapreke ulaska, što je u skladu sa člankom 55.st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama. Međutim, glavna primjedba OT-a se odnosi na činjenicu da su navedena mjerila samo taksativno nabrojana i da ne postoji povezanost sa razlogom radi kojeg je HAKOM utvrdio postojanje visokih i trajnih strukturnih zapreka ulaska na tržište. HAKOM je utvrdio postojanje visokih i

trajnih strukturnih zapreka ulaska na tržište zbog toga što na tržištu mobilne telefonije ne postoji niti jedan operator koji može ponuditi uslugu terminacije SMS poruka u vlastitu mrežu, a da istovremeno SMS zaprimi korisnik neke druge mreže. Navedeno je posljedica činjenice da na tržištu ne postoje SIM kartice koje bi omogućavale korisniku da bude nazočan na svim mrežama, što bi mu omogućilo da bira mrežu preko koje će terminirati SMS poruku.

Međutim, to ni u kojem slučaju ne znači da je tržište time ograničeno na ova tri postojeća operatora, jer je ista situacija postojala i 2005. godine kada je operator Tele2 počeo sa pružanjem svojih komercijalnih usluga. Novi operator mora stvoriti svoju korisničku bazu, te bi na taj način bio riješen problem sa tehničkom prirodom SIM kartica.

Stoga OT smatra kako unatoč gore iznesenom, ne postoje strukturne zapreke ulasku na tržište.

### **6.1.2. Pravne ili regulatorne zapreke ulaska na tržište**

OT iznosi primjedbu u dijelu ovog poglavlja u kojem HAKOM utvrđuje kako postoje pravne ili regulatorne zapreke ulaska na tržište zbog CPP principa prema kojem svaki operator ima značajnu tržišnu snagu nad svojim korisnicima, te svaki korisnik može mijenjati cijenu terminacije SMS poruka, jer se to direktno ne održava na njegove korisnike, već na korisnike drugih operatora. Ovakvo objašnjenje je nejasno obzirom da iz ovakve konstatacije nije razvidno kako ta činjenica utječe na postojanje pravnih i regulatornih zapreka ulaska na tržište.

U Preporuci 2007/879/EC su kao primjeri za pravne ili regulatorne zapreke navedeni ograničenje broja poduzeća ili kontrole cijena. Stoga OT smatra kako HAKOM nije dovoljno precizno utvrdio ovo mjerilo, jer po mišljenju OT-a, CPP princip bi se više odnosio na zapreke strukturne prirode, nego na pravne ili regulatorne zapreke.

Stoga OT smatra kako ne postoje pravne ili regulatorne zapreke ulaska na tržište.

### **6.2. Drugo mjerilo: struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira**

Pri analizi tri mjerila HAKOM je radi utvrđivanja da li tržište terminacije SMS poruka teži k razvoju djelotvornog natjecanja uzelo u obzir sljedeća mjerila:

1. ukupan broj zaprimljenih (terminiranih) SMS poruka
2. ukupan broj zaprimljenih (terminiranih) SMS poruka po operatorima
3. ukupni prihodi od zaprimljenih (terminiranih) SMS poruka po operatorima
4. kontinuirano snižavanje maloprodajnih cijena SMS poruka od strane operatora pokretnih mreža

Uvidom u rezultate koji su dobiveni iz podataka iz točaka 1.-4. razvidno je kako tržište terminacije SMS poruka bilježi konstantan rast i broja SMS poruka, i prihoda uz konstantnu cijenu od 0,18 kn/min.

OT smatra kako je tržište terminacije SMS poruka determinirano postojanjem tri operatora, te kako zbog skupih početnih investicija na zapreke strukturne prirode nije realno očekivati ulazak nekog od novih operatora.

S te strane, OT smatra upitnim tvrdnju HAKOM-a da neko tržište kakvo je ovo tržište može biti djelotvorno ukoliko je postojeće stanje na tržištu faktički ustaljeno, te će se raspodjela prihoda na tržištu i u budućem promatranom razdoblju dijeliti između postojećih operatora.

### **6.3. Treće mjerilo: Primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama o sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu**

Na temelju provedene analize dva mjerila, temeljem kojeg je utvrđeno da postoje visoke i trajne zapreke ulaska na tržište, te da tržište istovremeno teži djelotvornom tržišnom natjecanju, HAKOM je konstatirao kako postojeći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja ne bi bili dovoljni za uklanjanje nedostataka s tržišta. Uvidom u predloženi tekst razvidno je kako HAKOM nije uzeo u obzir postojeću praksu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, te su samo taksativno navođeni razlozi zbog kojih naknadna regulacija ne bi omogućavala uklanjanje nedostataka na tržištu. Pri tome HAKOM iznosi stav prema kojem bi naknadna regulacija čak kočila razvoj tržišta (npr. u slučaju dupliciranja infrastrukture). OT smatra da HAKOM tu nije uzeo u obzir zatečeno stanje nego situaciju analizira na način kao da se tržište počinje stvarati iz početka. OT stoga predlaže da HAKOM razvidnije izvrši analizu trećeg mjerila.

## **2. ZAKLJUČAK**

Iz svega gore iznesenog razvidno je kako je tržišne mobilne telefonije osobito na području terminacije poziva i SMS-a rastuće tržište, te kao takvo mora biti nadzirano od strane HAKOM-a. Čak štoviše, OT smatra da bi trebalo pristupati analizi tržišta češće nego svake tri godine, što je moguće sukladno članku 52. st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama kojim je propisana obveza HAKOM-a da provodi analizu redovito, a najmanje svake tri godine. Ovo je poglavito važno s obzirom da ovo tržište prema predloženom tekstu ne bi bilo prethodno regulirano, čime bi se ostavila mogućnost postojećim operatorima da diktiraju uvjete pružanja svojih usluga, što bi kočilo daljnju liberalizaciju tržišta.